

UKRAJINŠTÍ PRACOVNÍCI Z ŘAD UPRCHLÍKŮ A MIGRANTŮ: PODPORA DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ V OBLASTI BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI (PŘÍPADOVÁ STUDIE PL3)

1 Úvod

Podpora účinných postupů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) je klíčovým prvkem pro vytvoření bezpečnějších a zdravějších pracovišť. Zlepšování opatření a postupů pro řízení BOZP v celé řadě průmyslových odvětví a velikostí podniků – velkých, středních i malých – je stimulováno, podporováno a udržováno řadou institucionálních aktérů a interních i externích procesů pro firmy. Vědecký výzkum mimo jiné poukazuje na zásadní roli, kterou mohou hrát státní regulační orgány pro oblast BOZP, jako jsou inspektoráty práce, ale také preventivní služby.¹ Tato případová studie je součástí výzkumného projektu², který byl realizován v Polsku a jehož cílem bylo poskytnout podrobnější poznání tohoto tématu.

S ohledem na nutnost, aby se Polsko v roce 2022 přizpůsobilo přílivu migrantů a uprchlíků, bylo vyvinuto úsilí na podporu cizinců na polském trhu práce, pokud jde o bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Následující příklad představuje iniciativu Nofer Institute of Occupational Medicine (NIOM, Noferův institut pracovního lékařství) v Lodži. Je třeba poznamenat, že opatření na podporu ukrajinských uprchlíků přijaly i další organizace, jako je Státní inspekce práce a Fond zemědělského sociálního pojištění (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego).

2 Popis případu

Nutnost vytvořit právní rámec pro přijímání migrantů z Ukrajiny vznikla již před vypuknutím války, protože na tuto potřebu poukázala již předchozí pandemie covidu-19. Právní předpisy přijaté v letech 2020–2021 umožnily migrantům legálně zůstat v Polsku až do konce pandemie. Pandemie navíc zhoršila ekonomickou situaci Ukrajiny ve srovnání s Polskem, což vedlo k tomu, že více migrantů uvažovalo o trvalém usazení v Polsku.

Ruská agresivní válka na Ukrajině byla důvodem hromadného exodu Ukrajinců, kteří hledali bezpečné útočiště mimo svou zemi. Do listopadu 2023 překročilo polskou hranici více než 15,4 milionu uprchlíků, z nichž přibližně 1,6 milionu se v Polsku zaregistrovalo se statutem dočasné ochrany (v souladu se směrnicí o dočasné ochraně). V důsledku novelizace ustanovení zákona o pomoci občanům Ukrajiny v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území tohoto státu³ byla doba pobytu ukrajinských občanů na území Polska, která je podle ustanovení tohoto zákona považována za legální, prodloužena do 4. března 2024.

¹ EU-OSHA – Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, *Improving compliance with occupational safety and health regulations: an overarching review* (Zlepšování dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci: souhrnný přezkum), 2021. <https://osha.europa.eu/en/publications/improving-occupational-safety-and-health-changing-world-work-what-works-and-how>.

² Úplné znění zprávy je k dispozici na adrese: <https://osha.europa.eu/en/publications/polands-approach-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-role-labour-inspectorate-and-prevention-services>.

³ Evropská komise 13. dubna 2023). *Living and economic situation of migrants from Ukraine in Poland: the impact of pandemic and war on the nature of migration* (Životní a ekonomická situace migrantů z Ukrajiny v Polsku: dopad pandemie a války na povahu migrace). https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/living-and-economic-situation-migrants-ukraine-poland-impact-pandemic-and-war_en.

Příliv tak velkého počtu uprchlíků měl značný dopad na polský trh práce a polské služby v oblasti BOZP. Preventivní aktivity a služby byly rovněž nuceny zavést určitá opatření, aby přizpůsobily svou práci nové situaci.⁴

Zaměstnavatel, který chce zaměstnat ukrajinského pracovníka, musí mít na paměti, že se na něj vztahují rovněž všechny povinnosti související se zaměstnáváním:

- Odměna vyplácená ukrajinskému pracovníkovi nesmí být nižší než minimální mzda nebo minimální hodinová sazba.
- S ukrajinským občanem je třeba uzavřít písemnou smlouvu, která zohlední podmínky uvedené v oznámení předloženém úřadu práce.⁵
- Zaměstnanci je třeba poskytnout překlad smlouvy do jazyka, kterému nejlépe rozumí.
- Zaměstnavatel musí zaměstnance zaregistrovat do systému sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění do sedmi dnů ode dne, kdy zaměstnanec nastoupí do práce.⁶

V tomto kontextu je zaměstnavatel povinen zajistit pro ukrajinské zaměstnance preventivní zdravotní prohlídku.

Navzdory tomu, že polská vláda a občané Polska své sousedy uvítali, příliv migrantů značně zatížil polský systém zdravotní péče, zejména pokud jde o dostatek pracovních sil v tomto odvětví, a to v důsledku zvýšené poptávky po službách. Mnoho ukrajinských zdravotnických pracovníků je však připraveno a má zájem přispět svou prací. Přesto však narážejí na značné překážky, včetně jazykové bariéry a rozdílů v kvalifikačních požadavcích pro zaměstnání v rámci polského systému zdravotní péče. Na řešení těchto výzev spolupracuje s polským ministerstvem zdravotnictví Světová zdravotnická organizace (WHO). Nabízí podporu a poradenství při integraci kvalifikovaných ukrajinských zdravotnických pracovníků do polského systému zdravotní péče, což jim umožňuje využít jejich dovednosti a odbornou přípravu.⁷

S finanční podporou organizace WHO pomáhá institut NIOM ukrajinským pracovníkům při přechodu na polský trh práce a chrání jejich práva v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Výsledkem těchto činností je projekt „Ukrajínští pracovníci na polském trhu práce. Preventivní zdravotní prohlídky“.⁸ Rozhodnutí přijmout opatření bylo založeno na monitorování situace v ordinacích lékařů. Lékaři, kteří provádějí preventivní zdravotní prohlídky pracovníků z Ukrajiny, zjistili, že se často setkávají se zdravotními problémy, které jsou léčitelné. Tato situace může být způsobena nedostatečnou lékařskou péčí v jejich domovské zemi a pokračující válkou na Ukrajině, která výrazně omezila přístup ke zdravotnickým službám. Významným problémem při provádění těchto preventivních prohlídek je jazyková bariéra. Mnoho nově přichozích ukrajinských občanů nemluví polsky, a naopak zdravotnický personál, včetně lékařů, často nemluví ukrajinsky. To nejen komplikuje diagnostický proces, ale také ztěžuje poskytování náležitého lékařského poradenství. Ukrajínští pacienti mají potíže pochopit, jaké kroky by měli podniknout ke zlepšení svého zdraví, a často si neuvědomují, že některé nemoci jsou léčitelné a že jejich léčba může zabránit progresi onemocnění. Často také nechápou účel preventivních prohlídek pracovníků a důvody, proč je musí podstupovat. Je třeba také poznamenat, že jedinými zdravotnickými pracovníky, s nimiž přicházejí ukrajínští přistěhovalci do kontaktu, jsou často odborníci na pracovní lékařství.

2.1 Cíle

Hlavním cílem této iniciativy je poskytnout všem zainteresovaným subjektům, zejména polským zaměstnavatelům, ukrajinským pracovníkům a organizacím a zařízením zabývajícím se zdravotní péčí o zaměstnance, podpůrné materiály, které usnadní a zefektivní komunikaci s ukrajinskými pracovníky. Připravené materiály pomáhají seznámit ukrajinské pracovníky se zásadami preventivní péče

⁴ Tamtéž.

⁵ Při informování okresního úřadu práce o zaměstnání ukrajinského občana musí zaměstnavatel poskytnout informace o subjektu pověřujícím cizince prací, osobní údaje cizince a podrobnosti o vykonávané práci.

⁶ Serwis informacyjny-usługowy dla przedsiębiorcy. *JAK zatrudnić cudzoziemca?* (Informace a služby pro podnikatele: jak najmout cizince? <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00211>).

⁷ Světová zdravotnická organizace, *WHO helps Ukrainian health professionals support the Polish health system as they await their return home* <https://www.who.int/europe/news/item/03-04-2023-who-helps-ukrainian-health-professionals-support-the-polish-health-system-as-they-await-their-return-home> (WHO pomáhá ukrajinským zdravotníkům zapojit se do polského zdravotnického systému, zatímco čekají na návrat domů).

⁸ Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/ukrainski-pracownik-na-polskim-ryнку-pracy-badania-profilaktyczne>.

o pracovníky. Jsou také nástrojem, který pomáhá lékařům v oblasti pracovního lékařství při plnění jejich úkolů.

Tato iniciativa je koncipována tak, aby významně usnadnila komunikaci a zabránila případným chybějícím dokumentům, především pokud jde o platné osvědčení zdravotní způsobilosti, v důsledku nedostatečných znalostí nebo nedorozumění.

2.2 Zúčastněné organizace

Iniciativa byla realizována institutem NIOM s finanční podporou organizace WHO, což dokládá mezinárodní podporu a zájem o ochranu zdraví při práci v Polsku. Kromě toho byly vzdělávací materiály připravené institutem NIOM (viz oddíl 2.3.1) vypracovány s jazykovou pomocí zdravotního střediska Centrum Medyczne Głogowscy s.c.

2.3 Co a jakým způsobem již bylo provedeno?

2.3.1 Základní struktura

Podle platných polských právních předpisů musí každý zaměstnanec podstupovat vstupní, pravidelné a následné preventivní zdravotní prohlídky, aby byla zajištěna bezpečnost a ochrana zdraví při práci. Zaměstnavatelé zároveň nemohou povolit práci zaměstnanci bez platného lékařského potvrzení, které dokládá, že neexistují žádné kontraindikace pro výkon práce na dané pozici. V reakci na potřeby ukrajinských pracovníků vypracoval institut NIOM vzdělávací materiály. Obsahují informace o zásadách preventivní péče o zaměstnance, o prevenci civilizačních chorob a o očkování.

V rámci projektu byly v ukrajinštině vypracovány základní informace o preventivní péči pro ukrajinské zaměstnance v Polsku. Tento soubor materiálů obsahuje mimo jiné:

- Krátké **filmy** popisující zásady povinných preventivních zdravotních prohlídek zaměstnanců na polském trhu práce.⁹
 - Videá shrnující poznatky o různých aspektech zdravotních prohlídek zaměstnanců a návštěv u pracovních lékařů. Zabývají se tématy, jako je účel zdravotních prohlídek, průběh návštěvy u pracovního lékaře a porozumění informacím získaným během těchto návštěv. Každé video trvá přibližně šest minut. Videá jsou strukturována jako dialogy mezi odborníkem a tazatelem a nabízejí jasná vysvětlení a praktické pokyny k těmto důležitým tématům týkajícím se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Náhledy materiálů viz obrázky 2 a 3.
- **Brožuru popisující zásady povinných preventivních zdravotních prohlídek** zaměstnanců na polském trhu práce.¹⁰
 - Preventivní zdravotní prohlídky zaměstnanců (*Профілактичні медичні огляди працівників*). Brožura obsahuje základní informace o povinném charakteru a účelu těchto zdravotních prohlídek v Polsku, spolu s podrobnostmi o jejich termínech, místech konání, požadované dokumentaci, rozsahu a možnosti další konzultace.
- **Byly také vypracovány brožury zaměřené na prevenci nejčastějších civilizačních chorob** (hypertenze a diabetes) a na preventivní očkování, která se doporučují u pracujících osob.¹¹
 - Prevence diabetu u pracujících osob (*Профілактика цукрового діабету у працюючих людей*).¹² Brožura o diabetu zdůrazňuje význam informovanosti o tomto onemocnění a poskytuje pokyny k rozpoznání jeho příznaků, k interpretaci laboratorních výsledků a k tomu, jak v případě potřeby vyhledat lékařskou pomoc. Nabízí také poznatky o zvládání diabetu na pracovišti, včetně doporučení pro zaměstnance s diabetem a používání deníků určených ke sledování hladiny cukru.

⁹ Další informace: https://www.youtube.com/watch?v=wNTiUk5qbqM&ab_channel=InstytutMedycynyPracow%C5%81odzi
https://www.youtube.com/watch?v=gxdZFQwk2el&ab_channel=InstytutMedycynyPracow%C5%81odzi
https://www.youtube.com/watch?v=Mpg2NG7BqHY&ab_channel=InstytutMedycynyPracow%C5%81odzi.

¹⁰ Další informace: https://www.imp.lodz.pl/pliki/be1e2c51aacc61fded29650a26ea709c32136/zasady_przeprowadzania_badan_profilaktycznych_1603.pdf.

¹¹ Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/ua-choroby-cywiliizacyjne>.

¹² Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/pliki/80517ac83c41aba6d8496179d5e90e2589212/ua-cukrzyca.pdf>.

- Prevence hypertenze u pracujících osob (*Профілактика гіпертонії у працюючих людей*).¹³ Brožura o hypertenzi zdůrazňuje důležitost kontroly krevního tlaku a poskytuje pokyny pro samokontrolu hypertenze, správné techniky měření krevního tlaku a preventivní opatření. Zabývá se také zvládáním hypertenze na pracovišti a obsahuje deník samokontroly určený ke sledování krevního tlaku.
- Kromě toho byly připraveny **dotazníky** v ukrajinštině pro lékaře a jejich ukrajinské pacienty, které umožňují spolehlivě zaznamenat anamnézu, jakož i balíček nejčastějších lékařských doporučení pro pacienty.¹⁴

Obrázek 1: Informace o iniciativě na webových stránkách institutu NIOM

Zdroj: Internetové stránky institutu NIOM¹⁵

2.3.2 Cílová skupina

Cílovou skupinou iniciativy institutu NIOM jsou ukrajínští občané, kteří nastupují do zaměstnání v Polsku.

Kromě toho si iniciativa institutu NIOM klade za cíl podporovat lékaře v oblasti pracovního lékařství v úspěšné komunikaci s ukrajinskými pacienty a tím i v účinnější preventivní péči.

2.3.3 Stupeň inovace

Tato iniciativa je příkladem osvědčených postupů při řízení migrace pracovních sil a bezpečnosti práce a poukazuje na potřebu zohlednit v rámci preventivních činností kulturní a jazykovou rozmanitost. Tento přístup nejenže přispívá ke zlepšení BOZP pracovníků, ale také podporuje jejich sociální integraci a přispívá k hospodářskému růstu Polska.

Inovativnost těchto aktivit spočívá v jejich adaptivním přístupu ke komunikaci, vzdělávání a integraci, který je specificky přizpůsoben potřebám a kontextu cílové skupiny.

Za zmínku stojí přístup zaměřený na poskytování materiálů v jazycích cílové skupiny. Tyto inovace představují posun od univerzálního přístupu k dynamičtějším, interaktivnějším a kulturně citlivějším strategiím, které zajišťují vyšší míru zapojení, lepší porozumění a efektivnější integraci cizinců do místních komunit. Inovativnost popsanych aktivit spočívá především v pochopení měnícího se pracovního prostředí, v pružné reakci na neočekávané geopolitické události, empatickém přístupu k úkolům v oblasti informovanosti a vzdělávání a v zaměření na co největší efektivitu a legitimitu aktivit souvisejících se zaměstnáváním cizinců.

¹³ Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/pliki/16a718ae4478a8050d51cfe150d8f03b46717/ua-nadcisnienie.pdf>.

¹⁴ Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/ua-kwestionariusze>.

¹⁵ Tamtéž.

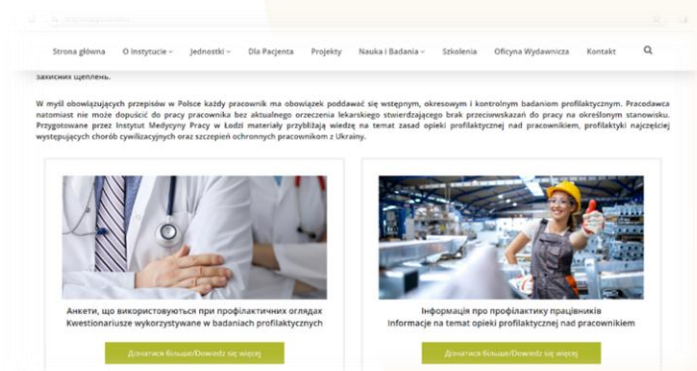
3 Výsledky

3.1 Jakých výsledků bylo dosaženo?

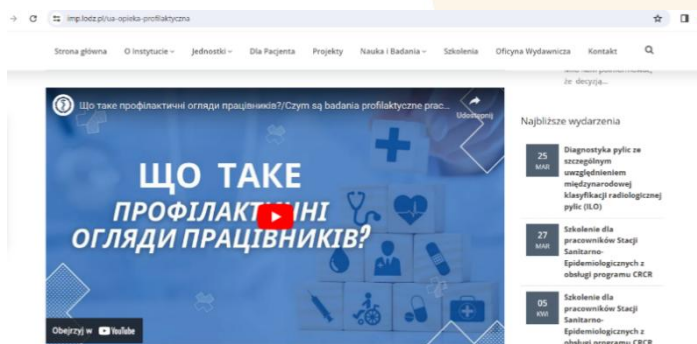
Projekt institutu NIOM zahrnoval:

- Základní informace o preventivní péči pro zaměstnance v Polsku v ukrajinštině. Balíček materiálů obsahuje mimo jiné krátké filmy a brožuru popisující zásady povinných preventivních zdravotních prohlídek zaměstnanců působících na polském trhu práce.
- Vypracování brožur zaměřených na prevenci nejčastějších civilizačních chorob (hypertenze a diabetes) a na preventivní očkování, která se doporučují u pracujících osob.
- Přípravu dotazníků v ukrajinštině určených pro lékaře a jejich ukrajinské pacienty, aby bylo možné spolehlivě zaznamenat anamnézu, a také balíček nejčastějších lékařských doporučení pro pacienty.¹⁶

Obrázek 2: Speciální webová stránka s materiály (v polštině a ukrajinštině)

Obrázek 3: Vzdělávací film (s překladem do ukrajinštiny)

Zdroj: Internetové stránky institutu NIOM¹⁷

Z popsané iniciativy zřetelně vyplývá, že cílová skupina má snadný přístup k poskytovanému obsahu. Specializace institutu NIOM na oblast ochrany zdraví při práci zajišťuje nepřetržité šíření informací o tomto tématu, čímž se obě instituce stávají pro zúčastněné strany klíčovými centry znalostí. Přestože spoléhání se na technologická média vyvolává obavy ohledně digitální dostupnosti služeb, institut NIOM zajišťuje jejich dosah nad rámec specializovaných internetových stránek prostřednictvím takových možností, jako jsou telefonické konzultace a stacionární místa, jež jsou dostupné během vymezených časových období. Iniciativa soustavně poskytuje informace a aktualizace prostřednictvím internetových stránek, platform sociálních médií, zpravodajů a setkání v rámci odvětví. V oblasti pracovního lékařství hrají odborníci z praxe ústřední úlohu při předávání znalostí získaných během

¹⁶ Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/ukrainski-pracownik-na-polskim-rynku-pracy-badania-profilaktyczne>.

¹⁷ Další informace: <https://www.imp.lodz.pl/ukraine>.

lékařských konzultací a při distribuci tištěných materiálů v zájmu zvýšení úsilí v oblasti dostupnosti a šíření informací.

3.2 Faktory úspěchu a výzvy

Úspěch projektu je hodnocen podle toho, do jaké míry kampaň vyvolá u cílové skupiny změny chování, které jsou v souladu s cíli kampaně. Úspěch znamená zvýšení povědomí o tématu kampaně, lepší porozumění nebo znalost tématu a větší zapojení do požadovaných činností, jako je registrace, využívání služeb nebo účast na navazujících akcích po skončení kampaně. Je také důležité stanovit, zda mají aktivity kampaně dlouhodobý dopad, a začlenit osvědčené aktivity do stávajících komunikačních strategií. Vzhledem k tomu, že projekt v současné době stále probíhá, nejsou k dispozici žádné informace o jeho hodnocení ani číselné údaje o jeho dopadu.

Úspěch projektu v dosahování stanovených cílů spočívá v jeho mnohostranném přístupu ke vzdělávání a osvětě, který přinesl významná zlepšení v různých odvětvích. Prostřednictvím zvyšování povědomí, změny chování a šíření znalostí o klíčových otázkách mají tyto iniciativy potenciál řešit kritická témata, jako je zdraví, bezpečnost a sociální soudržnost. Například iniciativa institutu NIOM v oblasti zdravotního vzdělávání dokáže nejen zlepšit zdravotní výsledky tím, že vzdělává cizince v oblasti prevence nemocí, výživy, fyzické aktivity a podpory duševního zdraví, ale také podporuje porozumění a respekt ke kulturním odlišnostem. Překlenováním propastí mezi různými komunitami přispívá k vytváření inkluzivnější a více respektující společnosti, což v konečném důsledku obohacuje sociální a mezikulturní solidaritu.

Je třeba poznamenat, že informační a vzdělávací kampaně často čelí problémům, jako je účinné oslovení cílové skupiny a zajištění toho, aby kampaň v záplavě informací vynikla. Kampaně, jako je tato, musí také překlenout digitální propast. Jedině tak zajistí rovný přístup k informacím a zachovají si flexibilitu, aby mohly reagovat na dynamickou zpětnou vazbu a měnící se okolnosti.

4 Přenositelnost do jiných členských států EU

Tato iniciativa slouží jako pozoruhodný model pro účinné řízení migrace pracovníků, přičemž zároveň upřednostňuje zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro migrující pracovníky. Uznání a zohlednění kulturní a jazykové rozmanitosti v preventivních činnostech podtrhuje důležitost inkluzivních postupů při zajišťování dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Tento přístup nejen zvyšuje bezpečnost a zlepšuje životní podmínky migrujících pracovníků, ale rovněž podporuje jejich úspěšnější sociální integraci.

Tento projekt slouží jako model pro řízení migrace pracovníků a zvyšování povědomí o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, a to i přes omezení týkající se přenositelnosti této iniciativy do jiných systémů v důsledku rozdílných právních předpisů a norem. Přestože různé země mají odlišné právní předpisy v oblasti zaměstnanosti a pracovního lékařství, kampaně zaměřené na překonání jazykových překážek podporují přístupnost služeb, sociální integraci a prosazování univerzálních hodnot, jako je například solidarita. Upřednostňováním opatření v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a překlenováním jazykové bariéry přispívají iniciativy, jako je tato, k posilování soudržnosti společnosti a zlepšování veřejného zdraví. Nebezpečné pracovní podmínky ohrožují nejen zdraví a bezpečnost jednotlivých pracovníků, ale mohou mít také dalekosáhlé důsledky pro veřejné zdraví. Tím, že upřednostňuje opatření v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jako je preventivní péče a zdravotní výchova, přispívá tento projekt k vytváření zdravějších pracovišť, snižování zátěže systémů zdravotní péče a v konečném důsledku ke zlepšování celkového zdravotního stavu pracovní síly a širší komunity migrantů i hostitelské populace.

Odkazy a zdroje

Evropská komise 13. dubna 2023). *Living and economic situation of migrants from Ukraine in Poland: the impact of pandemic and war on the nature of migration* (Životní a ekonomická situace migrantů z Ukrajiny v Polsku: dopad pandemie a války na povahu migrace). https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/living-and-economic-situation-migrants-ukraine-poland-impact-pandemic-and-war_en.

Nofer Institute of Occupational Medicine. *Ukraiński Pracownik na Polskim Rynku Pracy. Badania profilaktyczne*. <https://www.imp.lodz.pl/ukraine> (Ukrajínští zaměstnanci na polském trhu práce. Preventivní zdravotní prohlídky).

Světová zdravotnická organizace, *WHO helps Ukrainian health professionals support the Polish health system as they await their return home* <https://www.who.int/europe/news/item/03-04-2023-who-helps-ukrainian-health-professionals-support-the-polish-health-system-as-they-await-their-return-home> (WHO pomáhá ukrajinským zdravotníkům zapojit se do polského zdravotnického systému, než se budou moci vrátit domů).

Autoři: Paulina Kaczmarek, Marta Wiszniewska, Joanna Jurewicz, Jolanta Walusiak-Skorupa (Nofer Institute of Occupational Medicine – NIOM).

Vedení projektu: Lorenzo Munar, Dietmar Elsler - Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA).

Tuto případovou studii zadala k vypracování Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA). Její obsah, včetně všech vyjádřených názorů a/nebo závěrů, představuje výhradně stanovisko autorů a nemusí nutně odrážet postoj agentury EU-OSHA.

Ani Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, ani žádná jiná osoba jednající jejím jménem není odpovědná za případné využití těchto informací.

© Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, 2026

Reprodukce povolena s uvedením zdroje.

Pro každé použití nebo reprodukci fotografií či jiných materiálů, na které se nevztahují autorská práva Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, je nutno získat souhlas přímo od držitelů autorských práv.